

PROSTŘEDKY VHODNÉ K DEZINFEKCI ZEVNÍHO ÚSTÍ URETRY

Nataša Sochorová

vrchní sestra urologické kliniky FN Olomouc

Dezinfekce obecně je soubor opatření, která slouží k zneškodňování všech patogenních mikroorganismů na předmětech, plochách, ve vzduchu včetně kůže a sliznice fyzikálními, chemickými a kombinovanými postupy. Cílem dezinfekce je přerušení cesty nákazy od zdroje k vnímavému jedinci.

Jak napovídá název článku, zabývá se dezinfekcí zevního ústí uretry a všim co s tím souvisí. Je to vlastně antiseptice – proces zneškodňování patogenních mikroorganismů na povrchu kůže a sliznice antiseptiky, která nepoškozuje tkáň nemocného. Zvláště zevní ústí uretry, které je velmi citlivé. Proto antiseptika musí být látky, které by neměly mít žádné alergizující a kancerogenní účinky.

Při uskutečňování procesu antiseptice aktivně (na rozdíl od asepsy) zasahujeme do léčebného postupu aplikací antiseptik.

Než provedeme samotný výkon, musíme mít pomůcky, se kterými pracujeme, předem vydezinfikované a sterilní. Od sterilního stolku a pomůcek na něm, rukavice, cévky, katetry a endoskopy. Některé pomůcky jsou na jedno použití a sterilní již přímo od výrobce, jiné si musíme připravovat sami. Tím myslím hlavně endoskopy. Po důkladné mechanické očištění a dezinfekci je nakládáme do aktivovaného glutaraldehydového roztoku (Cidex) nejméně na 120 minut, probíhá sterilizace (dnes vyšší stupeň dezinfekce). Poté endoskop vyjmeme za aseptických podmínek a opláchneme ve sterilní vodě.

Před zaváděním všech nástrojů do uretry provádíme vždy dezinfekci zevního ústí uretry. Při pouhém cévkování u mužů provádíme dezinfekci glandu a zevního ústí močové trubice, u žen poševního vchodu včetně ústí. U endoskopických výkonů provádíme zásadně dezinfekci celého zevního genitálu a jeho okolí s následným rouškovaním.

Do nedávna se používaly roztoky, které se musely ředit sterilní vodou a to velmi přesně. Při nesprávné koncentraci mohlo dojít k poškození sliznice. U jiných roztoků bylo zase velké nebezpečí alergie na jód. Dále se roztoky musely připravovat denně nové bez ohledu na to, zda se v ten den používaly.

V dnešní době je mnoho vhodných dezinfekčních nedráždivých prostředků, často s přídavkem mýdla. Mezi ty, které používáme dnes u nás, patří bezbarvý roztok obsahující octenidindihydrochlorid (Octenisept), který umožňuje vizuální posouzení tkáně a má optimální snášenlivost na sliznici a pokožce. K dezinfekci se používá neředěný, což má velkou výhodu. Nemůže dojít k vytvoření nevhodné koncentrace a tím poškození sliznice nemocného. Dodává se v originál-

ním balení s určitou dobou expirace, nemusí se tedy každý den připravovat nový. Tento roztok se dodává v lahvičkách o různém obsahu s odklápěcím těsnícím trnem nebo s mechanickým rozprašovačem. Je možno ho ihned použít.

K cévkování, zavádění katetrů používáme tzv. tampónovou metodu, kdy za aseptických podmínek místo na sliznici a pokožce otfeme tamponem s dezinfekčním roztokem a necháme působit asi 60 vteřin a můžeme pokračovat ve výkonu.

Při jakékoli dezinfekci je vhodné dezinfekční prostředky střídat, aby se zabránilo možnému vzniku rezistence mikrobu vůči přípravku dlouhodobě používanému a možnosti navození alergizace osob. Proto se zmíním ještě o dalším roztoku z mnoha jiných, který se nám osvědčil. Je to roztok, který obsahuje ethanol a další účinné a pomocné látky (Skinsept mocosa). Kombinací těchto látek je dosaženo širokého spektra účinnosti proti gramnegativním a grampozitivním bakteriím. Je určen mimo jiné k dezinfekci okolní pokožky pohlavních orgánů, k jejich dezinfekci před operačními výkony, zavádění cévek apod.

Stejně jako u předešlého roztoku i zde provádíme dezinfekci zvlhčeným tamponem nejméně po dobu 60 vteřin.

Oba roztoky, ale i jiné, nepoužíváme po uplynutí stanovené doby expirace, nesmí se dostat do rukou malým dětem. Při vniknutí do očí provádíme výpachy, při alergické reakci, ke které může někdy dojít, informujeme lékaře.

Dezinfekce zevního ústí uretry před instrumentací je velice důležitá, stejně jako je důležitá dezinfekce a sterilizace pomůcek potřebných k tomuto výkonu. Při nedostatečné dezinfekci a sterilizaci může dojít k zanesení infekce do močových cest a celé vyšetření se pak komplikuje zánětem (někdy) s teplotami. Nemocného je pak nutno většinou hospitalizovat, nasadit antibiotickou léčbu a vše se pak zbytečně protáhne na delší dobu.

Z toho vyplývá, že dezinfekci nejen zevního ústí uretry, ale jakéhokoliv místa před menším nebo větším výkonem nesmíme podceňovat, stejně jako přípravu pomůcek. Dezinfekční roztoky používáme a připravujeme přesně podle návodu výrobce. Jen tak můžeme docílit správného použití a výsledku.